

УДК 347.451.048

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-5\(11\)-226-238](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-5(11)-226-238)

Вовк Марія Зіновіївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, Львівський державний університет внутрішніх справ, вул. Городоцька, 26, м. Львів, 79007, тел.: (032) 258-63-25, <https://orcid.org/0000-0002-8740-8222>

Андрусів Уляна Богданівна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, Львівський державний університет внутрішніх справ, вул. Городоцька, 26, м. Львів, 79007, тел.: (032) 258-63-25, <https://orcid.org/0000-0003-2300-5114>

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВИЗНАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ АУКЦІОНІВ АБО АУКЦІОНІВ ЗА ФІКСОВАНОЮ ЦІНОЮ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ НЕДІЙСНИМИ

Анотація. Реалізація арештованого майна в рамках виконавчого провадження специфічний вид правовідносин, спрямований на виконання судового рішення та задоволення майнових вимог позивача (стягувача). Способом реалізації арештованого майна є його продаж на електронних аукціонах або за фіксованою ціною. Результати відповідних аукціонів можуть бути оскаржені як їх учасником, так і боржником та іншими особами. Це, у свою чергу, у більшості випадків тягне за собою визнання електронних аукціонів або за фіксованою ціною недійсними.

Стаття присвячена правовим наслідкам визнання електронних аукціонів або аукціонів за фіксованою ціною у виконавчому провадженні недійсними. За результатами дослідження зроблено висновки, що протокол про проведення електронних аукціонів або аукціонів за фіксованою ціною виконує функцію договору купівлі-продажу. Він може бути визнаний недійсним, на підставі невідповідності загальним вимогам чинності правочинів, які містить ст. 203 Цивільного кодексу України. У разі визнання недійсними електронних аукціонів або аукціонів за фіксованою ціною, укладений за їх результатами протокол, також визнається недійсним. Цивільно-правовим наслідком недійсності укладеного на електронному аукціоні або аукціоні за фіксованою ціною договору відповідно до ч. 1 ст. 216 Цивільного кодексу України є двостороння реституція.

Крім цього, недійсний договір купівлі-продажу арештованого майна, укладений за результатами електронних аукціонів або за фіксованою ціною,

може виконати лише одна сторона, а інша – ні. У цьому разі вид позову, в межах якого заявлятимуться вимоги про повернення грошових коштів, сплачених за недійсним договором купівлі-продажу, укладеним за результатами електронних аукціонів або за фіксованою ціною, залежатиме від того чи наявне правопорушення державної виконавчої служби чи приватного виконавця.

Ключові слова: арештоване майно, обмежено оборотоздатне майно, примусова реалізація, електронний аукціон, аукціон за фіксованою ціною, реституція, кондикція, відшкодування шкоди, розрахунки.

Vovk Mariia Zinoviivna Candidate of legal sciences, associate professor, associate professor of the Department of civil and legal disciplines, Lviv State University of Internal Affairs, Horodotska St., 26, Lviv, 79007, тел.: (032) 258-63-25, <https://orcid.org/0000-0002-8740-8222>

Andrusiv Uliana Bohdanivna Candidate of legal sciences, associate professor, associate professor of the Department of civil and legal disciplines, Lviv State University of Internal Affairs, Horodotska St., 26, Lviv, 79007, тел.: (032) 258-63-25, <https://orcid.org/0000-0003-2300-5114>

THE LEGAL CONSEQUENCES OF DECLARING ONLINE AUCTIONS OR FIXED-PRICE AUCTIONS TO BE INVALID IN ENFORCEMENT PROCEEDINGS

Abstract. The sale of seized property in the framework of enforcement proceedings is a specific type of legal relationship aimed at executing a court decision and satisfying the property claims of the plaintiff (recoverer). The method of selling seized property is to sell it at online auctions or at a fixed price. The results of relevant auctions can be appealed by both their participant, the debtor and other persons. This, in turn, in most cases leads to the recognition of online or fixed-price auctions to be invalid.

The article is devoted to the legal consequences of declaring online auctions or fixed-price auctions to be invalid in enforcement proceedings. Based on the results of the study, it is concluded that the protocol of online auctions or fixed-price auctions performs the function of a sale agreement. It may be declared as invalid on the basis of non-compliance with the general requirements of the transactions contained in Art. 203 of the Civil Code of Ukraine. If online auctions or fixed-price auctions are declared invalid, the protocol concluded based on their results shall be also declared invalid. The bilateral restitution is a civil consequence of the invalidity of a contract concluded at an online auction or at a fixed-price auction in accordance with Part 1 of Art. 216 of the Civil Code of Ukraine.

In addition, only one party (not a few) may fulfill an invalid sale contract for the seized property concluded based on the results of online or fixed-price auctions. In this case, the type of claim within which epy claims for the funds' recovery paid under an invalid sale agreement concluded as a result of online or fixed-price auctions will depend on whether there is an offense of the state executive service or a private contractor.

Keywords: seized property, limited turnover property, forced sale, online auction, fixed-price auction, restitution, conditioning, compensation for damage, settlements.

Постановка проблеми. Одним із заходів примусового виконання рішень є звернення стягнення на майно боржника, яке полягає в його арешті, вилученні (списанні коштів з рахунків) та примусовій реалізації (пред'явленні електронних грошей до погашення в обмін на кошти, що перераховуються на відповідний рахунок органу державної виконавчої служби (далі – ДВС), рахунок приватного виконавця). Реалізація арештованого майна в рамках виконавчого провадження специфічний вид правовідносин, спрямований на виконання судового рішення та задоволення майнових вимог позивача (стягувача). Способом реалізації арештованого майна є його продаж на електронних аукціонах або за фіксованою ціною. Враховуючи примусовий характер такої реалізації, арештоване майно вважається *toxic assets*, тобто активом з високим ступенем юридичної ризикованості, яка полягає в суттєвій ймовірності оскарження результатів відповідних аукціонів з боку боржника та інших осіб. Окремим випадком є випадок оскарження результатів електронних аукціонів або за фіксованою ціною їх учасником, який або не отримав майно, на яке розраховував при перемозі в аукціоні, або не зміг перемогти через допущені порушення при їх проведенні [1, с. 69-70]. Це, у свою чергу, у більшості випадків тягне за собою визнання електронних аукціонів або за фіксованою ціною недійсними. Однак у законодавстві відсутні положення, які встановлюють можливі наслідки визнання відповідних аукціонів у виконавчому провадженні недійсними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим аспектам правового регулювання визнання електронних аукціонів або за фіксованою ціною з реалізації арештованого майна недійсними присвятили свої праці такі науковці, як О.Б. Верба, Н.Р. Гуменюк, В.І. Крат, Д.С. Луценко, Ю.М. Павлюченко, Я.М. Романюк, Є.С. Северова та багато інших.

Метою статті є аналіз правових наслідків визнання електронних аукціонів або за фіксованою ціною у виконавчому провадженні недійсними та формулювання пропозицій щодо вдосконалення правової регламентації відповідних відносин.

Виклад основного матеріалу. Правовій регламентації порядку та умов реалізації арештованого майна присвячені Закон України «Про виконавче провадження» [2], Інструкція про організацію примусового виконання рішень, затверджена наказом Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст) 02.04.2012 № 512/5 (у редакції наказу Мін'юсту 29.09.2016 № 2832/5) [3], Порядок реалізації арештованого майна, затверджений наказом Мін'юсту 29.09.2016 № 2831/5 [4], Наказ Мін'юсту від 10.06.2022 № 2343/5 «Деякі питання примусової реалізації арештованого майна у виконавчому провадженні в період воєнного стану» [5], Порядок реалізації на багатосторонньому торговельному майданчику цінних паперів, на які звернено стягнення, затверджений рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 25.12.2012 № 1853 (у редакції рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.09.22 № 1199) [6].

Приписами ч. 1 ст. 61 Закону України «Про виконавче провадження» визначено два способи реалізації арештованого майна. Зокрема, реалізація арештованого майна (крім майна, вилученого з цивільного обороту, обмежено обороноздатного майна та майна зазначеного у ч. 8 ст. 56 цього Закону) здійснюється шляхом проведення електронних аукціонів або аукціонів за фіксованою ціною. Порядок реалізації обмежено оборотоздатного майна визначається законодавством [2]. Такі способи реалізації майна є примусовими, оскільки здійснюються без волевиявлення власника майна.

Варто згадати, що до 2014 року реалізація арештованого майна здійснювалась шляхом його продажу на прилюдних торгах, аукціонах. Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту із запровадження нової системи реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів» від 01.04.2014 № 332-р запроваджено експеримент щодо нової системи реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів [7]. За результатами проведення експерименту із запровадження нової системи реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів підтримано пропозицію Мін'юсту стосовно запровадження реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів у цілому по Україні. У 2021 році поняття «торги» замінено поняттям «аукціон».

Порядком реалізації арештованого майна визначено, що електронний аукціон – це продаж майна за допомогою функціоналу центральної бази даних системи електронних аукціонів, за яким його власником стає учасник, який під час аукціону запропонував найвищу ціну. Натомість аукціон за фіксованою ціною – це спосіб реалізації арештованого майна за ціною, що фіксується на період реалізації, який не передбачає її підвищення під час аукціону, за яким покупцем стає особа, що перша за інших надіслала заявку в електронній формі

через особистий кабінет та негайно (не пізніше ніж протягом 15 хвилин) сплатила на рахунок організатора суму (ціну лота), визначену в інформаційному повідомленні, в безготівковій формі з використанням електронних платіжних систем [4].

Реалізація за фіксованою ціною застосовується щодо майна, оціночна вартість якого не перевищує 30 мінімальних розмірів заробітної плати. Реалізація за фіксованою ціною не застосовується до нерухомого майна, об'єктів незавершеного будівництва, майбутніх об'єктів нерухомості, транспортних засобів, повітряних, морських та річкових суден незалежно від вартості такого майна [4].

Право вибору способу реалізації арештованого майна у формі електронного аукціону або за фіксованою ціною належить виключно виконавцю.

Результати електронних аукціонів або аукціонів за фіксованою ціною оформляються протоколом. Відповідний протокол підписується організатором та не пізніше наступного робочого дня з дня формування Системою розміщується у відповідному особистому кабінеті відділу ДВС (приватного виконавця). На підставі протоколу про проведення аукціону виконавець складає акт про проведений електронний аукціон або за фіксованою ціною. Відповідний акт є документом, що підтверджує виникнення права власності на придбане майно, у випадках, передбачених законодавством. Зокрема у разі придбання рухомого майна акт про проведений електронний аукціон або за фіксованою ціною є підставою для отримання майна у зберігача. Зазначений акт підтверджує виникнення права власності у особи, що придбала рухоме майно. Натомість у випадку придбання нерухомого майна документом, що підтверджує виникнення права власності на придбане майно, є свідоцтво про придбання нерухомого майна з електронного аукціону, яке видається нотаріусом на підставі акта про проведений електронний аукціон [4].

У юридичній літературі та судовій практиці слушно звертається увага на те, що правова природа процедури реалізації майна у виконавчому провадженні відповідно до ч. 1 ст. 650, ч. 1 ст. 655 та ч. 4 ст. 656 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) є різновидом договірних відносин купівлі-продажу майна.

У постанові Верховного Суду (далі – ВС) у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 31.07.2019 (справа № 922/1787/18) міститься правова позиція, що стадія продажу майна розпочинається із моменту оприлюднення інформації про продаж (внесення в систему інформаційного повідомлення про електронні торги), та включає в себе власне електронні торги (в тому числі повторні, треті), а у разі не реалізації майна на

третіх електронних торгах та виявлення стягувачем бажання залишити його за собою, також і процедуру передачі майна стягувачу в рахунок погашення боргу [8].

Однак у постанові ВС у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 14.09.2021 (справа № 908/2536/20) наявна протилежна правова позиція. Зокрема зазначено, що кожен із визначених Законом України «Про виконавче провадження» етапів електронних торгів із реалізації майна у виконавчому провадженні має тотожну з іншими, однак самостійну стадійність, спрямовану на реалізацію майна боржника та укладення договору купівлі-продажу. Іншими словами, перші, другі і треті електронні торги є окремими процедурами реалізації арештованого майна [9].

Н.Р. Гуменюк зазначає, що основною метою проведення торгів є укладення кінцевого договору з переможцем [10, с. 90]. Однак варто відзначити, що згідно із чинним законодавством оформлення результатів реалізації арештованого майна не передбачає укладення договору. Позаяк дискусійний характер має питання: що виконує функцію договору купівлі-продажу протокол чи акт про проведення відповідних аукціонів. Зокрема С.М. Малінська вважає, що складання за наслідками проведення електронних аукціонів або за фіксованою ціною акта про їх проведення є оформленням договірних відносин купівлі-продажу майна на відповідних аукціонах [11].

На думку Д.С. Луценка, протокол про проведення публічних торгів із примусової реалізації майна є документом, на підставі якого переможець стає власником відповідного майна, тобто такий протокол виконує функцію договору купівлі-продажу [12, с. 186].

Нам імпонує думка Є.С. Сєвєрової, що найбільш ознакам договору відповідає саме протокол, як такий, що свідчить про згоду покупця на певних умовах придбати майно у власність. Адже протокол містить як відомості, які є суттєвими умовами договору, так і ті, які до умов договору не відносяться. Натомість акт про проведення аукціону містить саме ті відомості, які необхідні для з'ясування того, на яких умовах укладений договір, та лише фіксує факт проведення аукціону [13, с. 252].

В.І. Крат звертає увагу на те, що в законодавстві існує стан невизначеності щодо допустимості визнання недійсними публічних торгів та підстав для цього. Зокрема не можна зробити остаточного висновку про те, що слід оспорювати: а) публічні торги; б) результати публічних торгів; в) договір, укладений за результатами торгів. На підставі аналізу судової практики вчений робить висновок, що існують спроби: по-перше, кваліфікації публічних торгів як правочину з метою визнання їх недійсними. Проте з позицій доктрини, вочевидь, таке розуміння торгів навряд чи буде прийнятне; по-друге, розрізнити недійсність торгів та договору, укладеного внаслідок

торгів, і, відповідно, виділити підстави недійсності торгів і договору, який був укладений в результаті проведення торгів [14, с. 108].

Договір, який укладається за результатами торгів, як зауважує Д.С. Луценко, є цивільно-правовим договором, тому не викликає сумнівів можливість його визнання недійсним, на підставі невідповідності загальним вимогам чинності правочинів, які містить ст. 203 ЦК України. Визнання торгів недійсними не означає, що даний механізм укладення договору підпорядковується правилам про недійсність правочинів. Визнання торгів недійсними означає, що торги не зумовили того результату, на який вони були направлені. Тому цілком природно, що за наявності подібного дефекту при визнанні недійсними торгів, договір, укладений за їх результатами, також визнається недійсним. При цьому вимога про визнання торгів недійсними є самостійною і відмінною від вимоги про визнання недійсним договору, що укладається за їх результатом [15, с. 137].

Цивільно-правовим наслідком недійсності укладеного на електронному аукціоні або аукціоні за фіксованою ціною договору відповідно до ч. 1 ст. 216 ЦК України є двостороння реституція, тобто покупець має повернути придбане майно, а продавець – отримані від покупця кошти. Правила ст. 216 ЦК України застосовуються виключно до сторін правочину.

Як слушно зазначає Ю.М. Павлюченко, застосування двосторонньої реституції до недійсності прилюдних торгів (аукціону) з реалізації арештованого майна обтяжене багатьма питаннями, які виникають у зв'язку із задіяністю у виконавчому провадженні та процесі продажу арештованого майна багатьох осіб. До таких питань відносяться, зокрема, кому повертається продане майно та хто має повернути переможцю прилюдних торгів (аукціону) з реалізації арештованого майна сплачені ним кошти [16, с. 37].

Варто відзначити, що дійсно у процедурі реалізації арештованого майна беруть участь такі суб'єкти: боржник, ДВС або приватний виконавець, організатор та оператор електронних аукціонів або за фіксованою ціною, стягувач.

Щодо сторін договору купівлі-продажу укладеного за результатами електронних аукціонів або за фіксованою ціною, то у постанові ВС у складі колегії суддів Третньої судової палати Касаційного цивільного суду від 14.07.2021 (справа № 161/2823/19) міститься така правова позиція: покупцем є переможець торгів, який підписав протокол та отримав затверджений державним виконавцем акт, а продавцем за таким договором може бути як спеціалізована організація, що проводила торги, так і виконавча служба, від імені якої могла виступати спеціалізована організація як організатор аукціонів. Вирішуючи питання про те, хто є продавцем за укладеним за результатами торгів договором, необхідно виходити з умов договору, що

укладається між ДВС та спеціалізованою організацією, яка проводить прилюдні торги. У випадку, якщо на підставі укладеного спеціалізованою організацією з відділом ДВС договору ця організація під час укладення на торгах договору виступає представником відділу ДВС, то стороною такого договору, а відтак, і продавцем є ДВС. Якщо ж спеціалізована організація виступає на торгах від власного імені на підставі укладеного з відділом ДВС договору, який за своїм змістом є договором комісії, то стороною такого договору, а відтак і продавцем, є спеціалізована організація [17].

Однак дуже часто бувають випадки, коли недійсний договір купівлі-продажу арештованого майна, укладений за результатами електронних аукціонів або за фіксованою ціною, виконала лише одна сторона, а інша – ні. І, як правило, це покупець, тобто переможець. Адже для участі в електронному аукціоні (аукціоні за фіксованою ціною) учасник зобов'язаний сплатити гарантійний внесок на рахунок Організатора. Покупцем майна на аукціоні за фіксованою ціною стає особа, яка перша за інших надіслала заявку в електронній формі через особистий кабінет та негайно (не пізніше ніж протягом 15 хвилин) сплатила на рахунок Організатора суму (ціну лота), визначену в інформаційному повідомленні, в безготівковій формі з використанням електронних платіжних систем. Натомість переможець електронного аукціону на підставі копії протоколу протягом десяти банківських днів з дня визначення його переможцем повинен здійснити розрахунки за придбане на електронному аукціоні майно.

Варто зазначити, що у постанові ВС у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 26.03.2020 (справа № 363/2447/17-ц) міститься така правова позиція: системне тлумачення абз. 1 ч. 1 ст. 216 ЦК України свідчить, що: а) законодавець не передбачив можливість здійснення односторонньої реституції; б) правила абз. 1 ч. 1 ст. 216 ЦК України застосовуються тоді, коли відбувається саме двостороння реституція; в) у тому разі, коли тільки одна із сторін недійсного правочину здійснила його виконання, то для повернення виконаного підлягають застосуванню положення глави 83 ЦК України [18].

Однак існує різна судова практика щодо того, в межах якого позову повинні заявлятися вимоги про повернення грошових коштів, сплачених за недійсним договором купівлі-продажу, укладеним за результатами електронних аукціонів або за фіксованою ціною: кондиційного (ст. 1212 ЦК України) чи про відшкодування шкоди (ст. ст. 1173, 1174 ЦК України).

У рішенні Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) по справі «МПП «Фортеця проти України» підприємство-заявник скаржилося за ст. 1 Першого протоколу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод про позбавлення його майна внаслідок помилки ДВС та ненадання

відшкодування у зв'язку з цим. Зокрема, у листопаді 2004 року підприємство-заявник сплатило ДВС за придбаний на прилюдних торгах автокран у рамках виконавчого провадження щодо третіх осіб. Підприємство-заявник перерахувало вартість автокрану на рахунок ДВС України. У грудні 2005 року суд першої інстанції визнав прилюдні торги недійсними, визнав право власності інших осіб на автокран, та встановив, що начальник відділу ДВС провів торги не виконавши вимоги ухвали суду, якою було припинене виконавче провадження. Підприємство-заявник у квітні 2009 року подало позов проти місцевого відділу ДВС про повернення сплаченої за автокран суми, посилаючись на ст. ст. 661 та 1212 ЦК України, а також ст. 11 Закону України «Про виконавче провадження». Господарський суд Рівненської області відмовив у задоволенні позову. Суди апеляційної та касаційної інстанції залишили без змін це рішення у зв'язку з тим, що підприємство-заявник у своєму позові помилково послалося на статті ЦК України, стверджуючи про невиконання ДВС своїх договірних зобов'язань, тоді як завдана шкода була пов'язана з позадоговірними зобов'язаннями, а саме ст. 11 Закону України «Про державну виконавчу службу» та ст. 1173 ЦК України.

ЄСПЛ визнав правопорушення. Основними аргументами були такі. По-перше, ЄСПЛ дійшов висновку, що подання позову про відшкодування шкоди за положеннями ст. ст. 1173-1175 ЦК України не може розглядатися як таке, що має обґрунтовані перспективи успіху, а тому не може вважатися «ефективним». Адже передбачене цими положеннями відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів державної влади, залежить від подальшої розробки порядку, якого слід дотримуватися, та умов для отримання такого відшкодування, а також, що зазначений порядок та умови у національному законодавстві досі невизначені.

По-друге, ЄСПЛ також звернув увагу на національну практику, на яку посилався Уряд для обґрунтування свого аргументу про відповідність зазначеного засобу юридичного захисту вимозі ефективності. Як і у цій справі, три наведені Урядом судові рішення стосувалися спроб фізичних чи юридичних осіб стягнути кошти, сплачені на прилюдних торгах, проведених ДВС чи податковими органами, і згодом визнаних недійсними. Так, у справі № 127/3018/15-ц Вінницький міський суд прямо вказав, що ст. 1173 ЦК України не стосувалася спору, оскільки він був пов'язаний зі стягненням коштів, сплачених за придбане позивачем майно. Інший підхід наведений у справі № 671/35875/16-ц, в якій звернення до ДВС з позовом про відшкодування шкоди, зокрема на підставі ст. 1173 та ст. 1174 ЦК України, було успішним Проте це єдиний такий приклад. У третій наведеній Урядом справі № АС-42/282-06 приватне підприємство вимагало від податкових органів кошти, сплачені за договором купівлі-продажу після визнання його

недійсним, посилаючись на те саме положення законодавства, що і підприємство-заявник у цій справі, а саме – ст. 1212 ЦК України. Цей позов був задоволений. Національний суд послався на ст. 1174 ЦК України лише під час коригування відповідної суми для нарахування індексу інфляції та відсотків за користування нею. З цього випливає, що Уряд не спростував зроблений Судом в його попередній практиці висновок про неефективність засобу юридичного захисту, передбаченого ст. 1173 та ст. 1174 ЦК України. Отже, підприємство-заявник не було зобов'язане вичерпувати цей засіб юридичного захисту [18].

Варто зазначити, що за змістом приписів глав 82 і 83 ЦК України для деліктних зобов'язань, які виникають із заподіяння шкоди майну, характерним є, зокрема, зменшення майна потерпілого, а для кондикційних – приріст майна в набувача без достатніх правових підстав. Вина заподіювача шкоди є обов'язковим елементом настання відповідальності в деліктних зобов'язаннях. Натомість для кондикційних зобов'язань вина не має значення, а важливим є факт неправомірного набуття (збереження) майна однією особою за рахунок іншої. Тому вид позову, з межах якого заявлятимуться вимоги про повернення грошових коштів, сплачених за недійсним договором купівлі-продажу, укладеним за результатами електронних аукціонів або за фіксованою ціною, залежатиме від того чи наявне правопорушення ДВС або приватного виконавця.

Висновки. Підсумовуючи вищенаведене, вважаємо, що протокол про проведення електронних аукціонів або аукціонів за фіксованою ціною виконує функцію договору купівлі-продажу. Він може бути визнаний недійсним, на підставі невідповідності загальним вимогам чинності правочинів, які містить ст. 203 ЦК України. У разі визнання недійсними електронних аукціонів або аукціонів за фіксованою ціною, укладених за їх результатами протокол, також визнається недійсним. Цивільно-правовим наслідком недійсності укладеного на електронному аукціоні або аукціоні за фіксованою ціною договору відповідно до ч. 1 ст. 216 ЦК України є двостороння реституція.

Крім цього, недійсний договір купівлі-продажу арештованого майна, укладений за результатами електронних аукціонів або за фіксованою ціною, може виконати лише одна сторона, а інша – ні. У цьому разі вид позову, з межах якого заявлятимуться вимоги про повернення грошових коштів, сплачених за недійсним договором купівлі-продажу, укладеним за результатами електронних аукціонів або за фіксованою ціною, залежатиме від того чи наявне правопорушення ДВС або приватного виконавця.

Література:

1. Писанчин М.М. Особливості доказування при оскарженні результатів електронних торгів з реалізації арештованого майна в цивільному процесі. *Новели цивільного процесуального законодавства: докази та доказування: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 14 вересня 2020 р.) [Електронне видання]. Одеса: Фенікс, 2020. С. 69-73. URL: <http://dSPACE.onua.edu.ua/handle/11300/21947>.

2. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.
3. Про затвердження Інструкції про організацію примусового виконання рішень: наказ Міністерства юстиції України 02.04.2012 № 512/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 29.09.2016 № 2832/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#Text>.
4. Про затвердження Порядку реалізації арештованого майна: наказ Міністерства юстиції України 29.09.2016 № 2831/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1301-16#Text>.
5. Деякі питання примусової реалізації арештованого майна у виконавчому провадженні в період воєнного стану: Наказ Міністерства юстиції України від 10.06.2022 № 2343/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0634-22#Text>.
6. Про затвердження Порядку реалізації на багатосторонньому торговельному майданчику цінних паперів, на які звернено стягнення: рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 25.12.2012 № 1853 (у редакції рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.09.22 № 1199). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-13#Text>.
7. Про проведення експерименту із запровадження порядку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 332-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2014-%D1%80#Text>.
8. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 31.07.2019 у справі № 922/1787/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83567250>.
9. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 14.09.2021 у справі № 908/2536/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99860566>.
10. Гуменюк Н.Р. Механізм укладення договору на торгах у виконавчому провадженні. *Університетські наукові записки*. 2008. № 2 (26). С. 87-94.
11. Малінська С.М. Практика розгляду справ про визнання прилюдних торгів недійсними. URL: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/civil4.
12. Луценко Д.С. Добровільна та примусова реалізація майна на публічних торгах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 35. Ч. II. Т. I. С. 184-188.
13. Северова Є.С. Проблемні питання визнання недійсними прилюдних торгів у судовому порядку. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 248-254.
14. Крат В.І. Недійсність публічних торгів у судовій практиці. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 130. С. 105-112.
15. Луценко Д.С. Деякі питання визнання торгів (аукціону) недійсними з підстав, що впливають з дій державного виконавця у світлі реформування законодавства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2014. Вип. 28. Т. 1. С. 135-140.
16. Павлюченко Ю.М. Правові наслідки визнання результатів прилюдних торгів (аукціонів) з реалізації арештованого майна недійсними. *Економіка та право*. 2011. № 2. С. 36-40.
17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 14.07.2021 у справі № 161/2823/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98368121>.
18. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 26.03.2020 у справі № 363/2447/17-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88461121>.
19. Справа «МПП «Фортеця» проти України» від 11.06.2020 за заявою № 68946/10. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_f32#Text.

References:

1. Pysanchyn, M.M. (2020). Osoblyvosti dokazuvannia pry oskarzhenni rezultativ elektronnykh torhiv z realizatsii areshтованого maina v tsyvilnomu protsesi [The Features of evidencing when appealing the results of online auctions for the sale of seized property in civil proceedings]. Proceedings from: Miznarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Novely tsyvilnoho protsesualnoho zakonodavstva: dokazy ta dokazuvannia» – International scientific and practical conference «Novelties of Civil Procedure Legislation: Evidence and Evidencing» (pp. 69-73). Odesa: Feniks [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy Pro vykonavche provadzhennia: pryiniaty 02.06.2016 № 1404-VIII [The Law of Ukraine On Enforcement Proceedings from 02.06.2016 № 1404-VIII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> [in Ukrainian].
3. Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy Pro zatverdzhennia Instruksii pro orhanizatsiiu prymusovoho vykonannia rishen: pryiniaty 02.04.2012 № 512/5 (u redaktsii nakazu 29.09.2016 № 2832/5) [Order of the Ministry of Justice of Ukraine On Approval of the Instruction on the Organization of Decisions Enforcement from 02.04.2012 № 512/5 (as amended from 29.09.2016 № 2832/5)]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#Text> [in Ukrainian].
4. Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy Pro zatverdzhennia Poriadku realizatsii areshтованого maina: pryiniaty 29.09.2016 № 2831/5 [Order of the Ministry of Justice of Ukraine On approval of the Procedure for the Sale of Seized Property from 29.09.2016 № 2831/5]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1301-16#Text> [in Ukrainian].
5. Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy Deiaki pytannia prymusovoi realizatsii areshтованого maina u vykonavchomu provadzhenni v period voiennoho stanu: pryiniaty 10.06.2022 № 2343/5 [Order of the Ministry of Justice of Ukraine Some issues of compulsory sale of the seized property in the enforcement proceedings during martial law from 10.06.2022 № 2343/5]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0634-22#Text> [in Ukrainian].
6. Rishennia Natsionalnoi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku Pro zatverdzhennia Poriadku realizatsii na bahatostoronnomu torhovelnomu maidanchyku tsinnykh paperiv, na yaki zverнено stiahnennia: pryiniate 25.12.2012 № 1853 (u redaktsii richennia 22.09.22 № 1199) [Decision of the National Securities and Stock Market Commission On Approval of the Procedure for Selling Foreclosed Securities on a Multilateral Trading Plat form from 25.12.2012 № 1853 (as amended 22.09.22 № 1199)]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-13#Text> [in Ukrainian].
7. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro provedennia eksperymentu iz zaprovadzhennia poriadku realizatsii areshтованого maina shliakhom provedennia elektronnykh torhiv: pryiniate 01.04.2014 № 332-p [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Experiment of the Introduction of the Procedure for the Sales Seized Property through Electronic Bidding from 01.04.2014 № 332-p]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2014-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
8. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu: pryiniata 31.07.2019 u spravi № 922/1787/18 [Decision of the Supreme Court as part of the Panel of Judges of the Cassation Economic Court from 31.07.2019 on the case № 922/1787/18]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83567250> [in Ukrainian].
9. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu: pryiniata 14.09.2021 u spravi № 908/2536/20 [Decision of the Supreme Court as part of the Panel of Judges of the Cassation Economic Court from 14.09.2021 on the case № 908/2536/20]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99860566> [in Ukrainian].
10. Humeniuk, N.R. (2008). Mekhanizm ukladennia dohovoru na torhakh u vykonavchomu provadzhenni [Mechanism for concluding a contract at auction in the enforcement proceedings]. *Universytetski naukovi zapysky – [University Scientific Notes]*, 2 (26), 87-94 [in Ukrainian].
11. Malinska, S.M. (n.d.). Praktyka rozhlidu spra pro vyznannia pryliudnykh torhiv nediiisnymy [The practice of considering cases on declaring public auctions invalid]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/civil4 [in Ukrainian].

12. Lutsenko, D.S. (2015). Dobrovolna ta prymusova realizatsiia maina na publichnykh torhakh [Freewill and forced sale of property at public auctions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – [Uzhhorod National University Herald. Series: Law]*, 35, part II, Vol. I, 184-188 [in Ukrainian].
13. Sievierova, Ye.S. (2011). Problemni pytannia vyznannia nediisnymy pryliudnykh torhiv u sudovomu poriadku [Disputable Issues of Invalidation of Public Sale in Court]. *Aktualni problemy derzhavy i prava – [Current Problems of State and Law]*, 59, 248-254 [in Ukrainian].
14. Krat, V.I. (2015). Nediisnist publichnykh torhiv u sudovii praktytsi [Nullity of public auction is in judicial practice]. *Problemy zakonnosti – [Problems of legality]*, 130, 105-112 [in Ukrainian].
15. Lutsenko, D.S. (2014). Deiaki pytannia vyznannia torhiv (auktsioniv) nediisnymy z pidstav, shcho vyplyvaiut z dii derzavnoho vykonavtsia u svitli reformuvannia zakonodavstva [Some questions recognition bidding (auction) invalid on grounds arising from the actions of the user in light of legislative reform]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – [Uzhhorod National University Herald. Series: Law]*, 28, Vol. I, 135-140 [in Ukrainian].
16. Pavliuchenko, Yu.M. (2011). Pravovi naslidky vyznannia rezultativ pryliudnykh torhiv (auktsioniv) z realizatsii areshтованого maina nediisnymy [The legal consequences of declaring the results of public bidding (auctions) for the sale of seized property to be invalid]. *Ekonomika ta pravo – [Economics and Law]*, 2, 36-40 [in Ukrainian].
17. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Tretoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu: pryiniata 14.07.2021 u spravi № 161/2823/19 [Resolution of the Supreme Court as part of the Panel of Judges of the Third Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation from 14.07.2021 on the case № 161/2823/19]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98368121> [in Ukrainian].
18. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Tretoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu: pryiniata 26.03.2020 u spravi № 363/2447/17-ц [Resolution of the Supreme Court as part of the Panel of Judges of the Third Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation from 26.03.2020 on the case № 363/2447/17-ц]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98368121> [in Ukrainian].
19. Sprava «MPP «Fortetsia» proty Ukrainy» vid 11.06.2020 za zaiavoju № 68946/10 [Case of «SPE «Fortetsia» vs. Ukraine» from 11.06.2020 according to the application № 68946/10]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_f32#Text.